

Manuál verejných priestorov

Princípy a štandardy RIS

v 1.01

Obsah

4 Úvod

6 Zonácia mesta

6 Schéma

7 Prehľadová tabuľka

8 Všeobecné princípy

10 Zásady umiestňovania v priestore

17 Dizajn

22 Oplášťovanie RIS

30 Kotvenie do podkladu

32 Modelové situácie

34 RIS umiestnenia na chodníku

36 RIS umiestnenia v zeleň

39 Integrovanie RIS

40 Bibliografia

42 Spracovateľský kolektív

Úvod

Rozvodné inštalačné skrine (RIS) predstavujú prvok vo verejnom priestore, ktorému sa v kontexte Bratislavy dlhodobo venovalo minimum pozornosti napriek tomu, že ako nadpovrchový objekt fyzicky patria do kompozície verejných priestranstiev. Hoci primárnou funkciou RIS je zabezpečenie prístupu k inžinierskym sieťam, je nevyhnutné nastaviť jasné pravidlá ich umiestňovania vo verejnom priestore tak, aby neboli prekážkami pre chodcov, dopravu a rast mestskej zelene, ale aby zapadali do celkového kontextu svojho okolia.

Tento dokument je pritom jednou z častí Manuálu verejného priestoru, ktorý definuje princípy a štandardy tvorby a obnovy verejných priestranstiev v hlavnom meste SR Bratislave. Princípy a štandardy osádzania rozvodných inštalačných skríň majú slúžiť samospráve ako záväzný a mestským častiam ako odporúčací podklad pri navrhovaní a tvorbe projektov verejných priestorov. Podobne slúži ako podklad a návod aj súkromným investorom, ktorí majú záujem o tvorbu kvalitných verejných priestorov.

V úvode tohto dokumentu stanovujeme rozdelenie územia mesta do dvoch zón. Toto rozdelenie má za účelom rozlíšiť odlišné prístupy k osádzaniu RIS v závislosti od historickej hodnoty verejných priestorov v Bratislave. Zvyšok dokumentu je potom rozdelený na dve časti – na všeobecné zásady a modelové situácie. Všeobecné zásady pomenúvajú zásady umiestňovania v priestore, vhodné dizajnové parametre a technické detaily kotvenia do podkladu. Modelové situácie následne graficky a textovo zobrazujú najčastejšie sa vyskytujúce priestorové situácie v meste.

Zonácia mesta

Schéma — celé mesto

Územie je z dôvodu rozdielných prístupov v historicky hodnotnejších priestoroch rozdelené do troch zón. Zóny sa odlišujú spôsobom umiestnenia, rozdielnym dizajnom RIS, ale aj inými priestorovými zásadami. Zóna A zahŕňa takmer celé územie pamiatkovej rezervácie s výnimkou oblasti Hradu a Vydrice + územie Hviezdoslavovho námestia až po nábrežie. Zóna B zahŕňa územie ostatného mesta. Zóna C zahŕňa plochy zelene v rámci celého mesta (zón A a B), pričom táto zóna nie je zobrazená v mape.

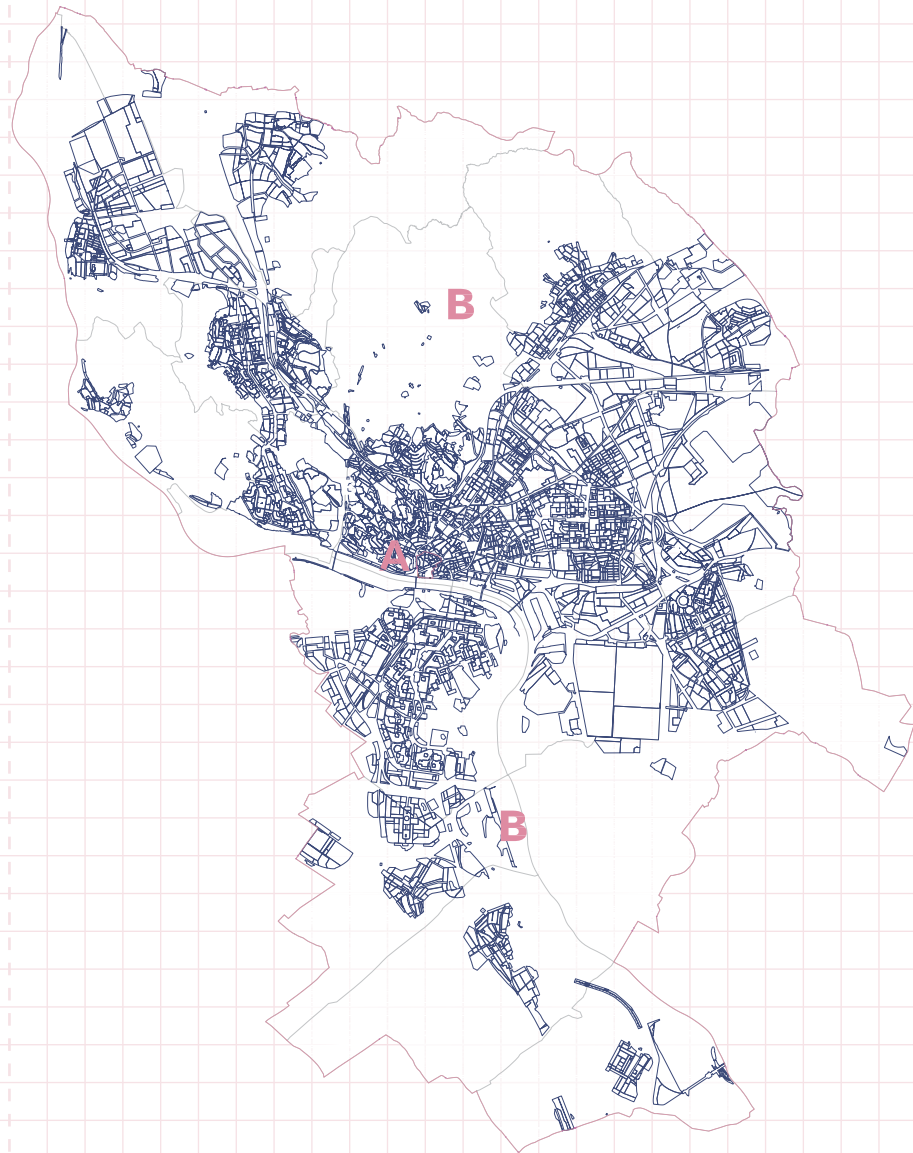
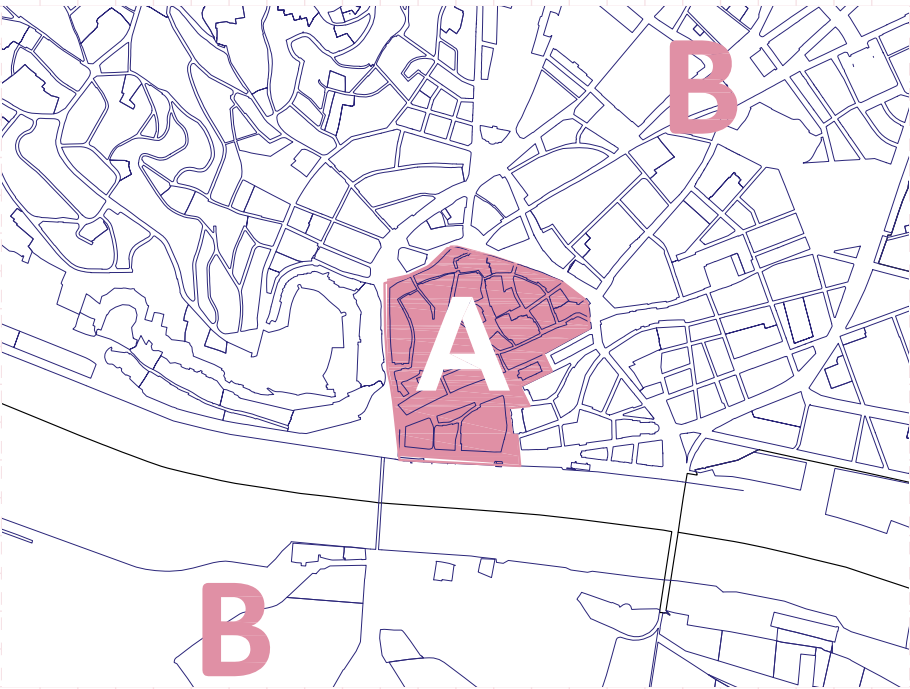

Schéma — detail zóna A

	Umiestnenie	Materiál a farebnosť
zóna A	Požadované je integrovanie do budov, oplození, prípadne umiestňovanie pod zem.	Podľa materiálu a farby budovy, oplozenia, prípadne dlažby.
zóna B	Preferované je integrovanie do budov, oplození, prípadne umiestňovanie pod zem. Možné je umiestňovať RIS aj samostatne, a to do zelene, prípadne do spevnených povrchov (viď B: Modelové situácie).	Podľa materiálu a farby budovy, oplozenia, prípadne dlažby. V prípade samostatného umiestňovania sa odporúčajú trvácne a na údržbu nenáročné materiály (plechový obklad, príp. ťahokov) a farby (antracit, deutsche bahn, pozinkovaný materiál).
zóna C	Preferované je integrovanie do zelene, prípadne do spevnených povrchov. V prípade uzlových priestorov sa odporúča umiestňovať pod zem.	V prípade samostatného umiestňovania sa odporúčajú trvácne a na údržbu nenáročné prírodné materiály (obklad z tvrdého dreva) a farby (prírodná farba dreva).

Všeobecné princípy

Verejné priestory a usporiadanie ich prvkov má byť v prvom rade prívetivé pre chodcov a tiež ďalších užívateľov. To znamená umožniť bezproblémové užívanie verejného priestoru a čo najmenej zasahovať do jeho atraktivity.

Pre umiestňovanie a navrhovanie rozvodných inštalačných skríň (RIS) vo verejných priestoroch platia nižšie uvedené všeobecné princípy, ktoré je potrebné rešpektovať. Princípy sú platné pri tvorbe nových verejných priestorov a primerane aj pri ich rekonštrukciách.

- RIS by mali maximálne rešpektovať prostredie, a prispôbiť sa mu umiestnením, tvarom, charakterom, veľkosťou a materiálovo-farebným riešením.
- RIS nesmú byť dominantným prvkom vo verejnom priestore. Voči svojmu okoliu by sa mali správať maximálne nenápadne a byť čo najviac „neviditeľné“.
- RIS nesmú tvoriť fyzickú bariéru v priestore a nesmú svojím umiestnením obmedzovať chodcov a ostatných užívateľov verejného priestoru, vrátane ľudí so zdravotným znevýhodnením, t. j. musia byť umiestnené s ohľadom na univerzálny dizajn – mimo vodiacich a varovných línií.
- RIS nesmú tvoriť ani vizuálnu bariéru a vytvárať v priestore vizuálny smog, t. j. nesmú brániť pohľadom na orientačné body a hodnotnú architektúru (národné kultúrne pamiatky, objekty v pamiatkových územiach, resp. iné objekty s významnými hodnotami).
- Umiestnenie a dizajn RIS by mali byť súčasťou konceptu riešenia verejného priestoru už vo fáze návrhu v prípade rekonštrukcie.
- RIS nesmú brániť vodičom, cyklistom a pešim v rozhľadových poliach na križovatkách.
- Jedným zo základných princípov pri umiestňovaní RIS v novom verejnom priestore, ale aj pri rekonštrukciách verejných priestorov, by mala byť maximálna snaha o redukciu počtu aj objemu skríň v priestore, t. j. čo najviac ich združovať (navzájom alebo s prvkami iného mobiliáru) a integrovať do objektov a iných konštrukcií.
- Pri tvorbe dizajnu a umiestňovaní RIS a ich obalových konštrukcií je dôležité vždy myslieť na funkčnosť, t. j. zachovať bezkolízny prístup k jednotlivým RIS (aj pokiaľ je viac RIS združených do jednej obalovej konštrukcie) a zachovať priestor na vykonávanie servisu a údržby RIS.
- Pri definovaní dizajnu jednotlivých prvkov mobiliáru je potrebné posudzovať ich umiestnenie v konkrétnom mestskom prostredí (*pozri Zonácia mesta*), pričom je potrebné vychádzať z existujúcich dokumentov KPÚ, ktoré čiastočne definujú použitie prvkov mobiliáru v pamiatkových zónach Bratislavy.

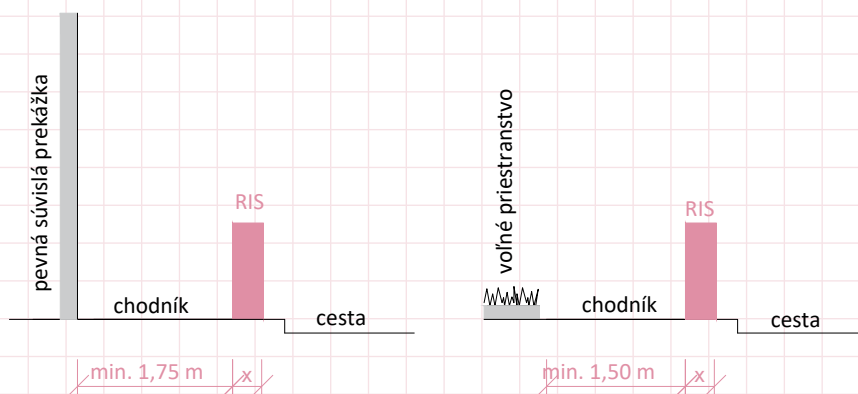
Zásady umiestňovania v priestore

RIS je možné podľa priestorových parametrov osádzať do priestorov peších (tak, aby spĺňali podmienky bezbariérovosti) a dopravných koridorov, dopravných krížení, integrovať do fasády budov a oplotení, do priestorov zelene, alebo umiestňovať pod zem.

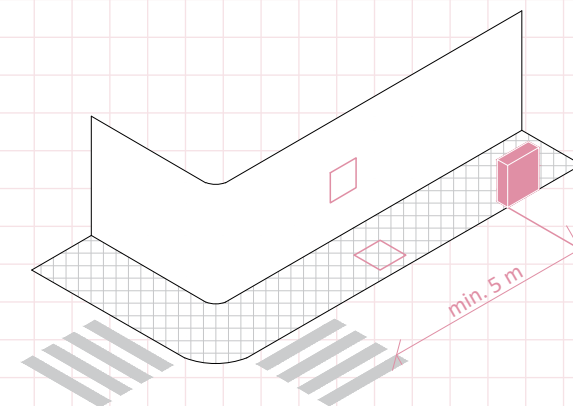
Pešie a dopravné koridory, dopravné kríženia

V zmysle STN 73 6110 je nutné zachovať min. priechodnú šírku chodníka:

- **1,75 m** – ak hranicu tvorí pevná súvislá prekážka (objekt, oplotenie, múr, ...).
- **1,50 m** – ak hranicu tvorí voľné priestranstvo, ktoré nie je ohraničené pevnou vertikálnou prekážkou (zeleň, zelený pás, nespevnená alebo spevnená neoploštená plocha, ...).
- **1,75 m** – ak hranicu v rámci jedného riešeného úseku ulice tvoria aj pevné prekážky, aj úseky voľného priestranstva, berie sa akoby ju tvorila pevná prekážka.
- v prípade, že nie je možné zachovať minimálnu priechodnú šírku 1,5 m, musia byť RIS integrované do fasád budovy, prípadne umiestnené pod zem.

V prípade osádzania RIS na rozhranie dopravných priestorov (chodník vs komunikácia, príp. zeleň vs komunikácia) je potrebné ich **osádzať do pásu mobiliáru a zelene** (PMZ) čo najbližšie k rozhraniu týchto dopravných priestorov za dodržania príslušných noriem (STN 73 6110). RIS tak musia byť umiestnené vo vzdialenosti **minimálne 0,5 m od hrany vozovky**; v prípade osádzania RIS na chodníku, ktorý je vedený pozdĺž komunikácie funkčnej triedy C1, C2, C3, je možné požiadať o výnimku z normy na 0,25 m – *pozn. v prípade komunikácií s MHD je nutné zvážiť, či je odstup 0,25 m RIS od hrany pre prejazd vozidiel MHD v zákrutách a križovatkách postačujúci.*

Umiestňovanie RIS v rámci dopravných krížení je potrebné minimalizovať.

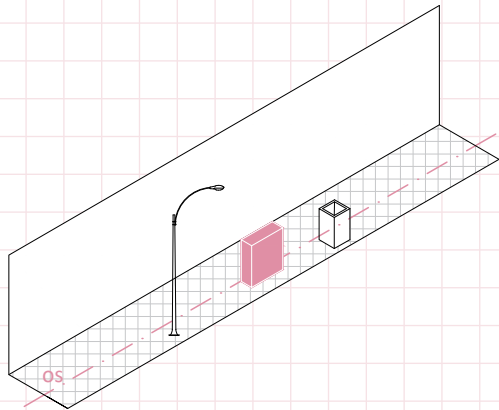
RIS by nemali byť umiestňované na rozhraní dopravných povrchov a v ich blízkosti vo vzdialenosti 5 m (a menšej) od hrany priechodu pre chodcov. Výnimkou sú RIS integrované do budovy, jej oplotenia, alebo podpovrchové RIS. V prípade osádzania RIS na rozhranie dopravných priestorov je nutné dodržať dimenzie opísané vyššie.

01 Příklad nevhodného umiestnenia RIS na chodníku tak, že neponecháva priechodnú šírku chodníka, čím obmedzuje pohyb chodcov. Bratislava, Jozefská ulica

Kompozícia

Jednotlivé prvky mobiliáru vrátane RIS by sa mali osádzať **súmerne s osou verejného priestoru** určenou napríklad stromoradiím, vedenou spravidla paralelne s hranou fasády, príp. s hranou obrubníka chodníka.

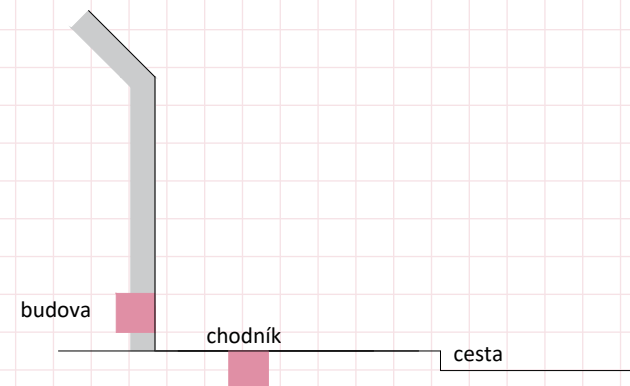
Tento princíp, ktorý zdôrazňujeme v Princípoch a štandardoch, je významným krokom k sprehľadneniu verejného priestoru, k zvýšeniu jeho funkčnosti i estetickej kvality a k skvalitneniu jeho užívateľského komfortu.

02 Príklad umiestnenia RIS na osi so susediacimi prvkami, v tomto prípade stromami, za dodržania vzájomného odstupu v zmysle týchto princípov a štandardov. **Safárikovo námestie, Bratislava**

Budovy a oplotenia

Integrácia RIS do fasád budov by mala byť súčasťou každého nového návrhu (novostavby). Toto pravidlo taktiež platí pre umiestňovanie RIS v rámci novonavrhovaných oplotení budov. RIS integrované do fasády alebo oplotenia nesmú vytvárať hmotové, materiálové, ani farebné akcenty. Výška osádzania RIS integrovanej do oplotenia nesmie presahovať výšku oplotenia.

V rámci Pamiatkovej rezervácie sa požaduje minimalizovať vizuálny dopad RIS na verejný priestor, ako i dopad na výraz pamiatkovo chránených objektov. Vhodné je ich **umiestnenie pod zem, respektíve do pivničného priestoru dotknutej budovy, prípadne ich integrácia do fasády budovy**, nie však na hlavnú fasádu objektu. Na RIS je nevyhnutné aplikovať farebnú úpravu, ktorá nebude pôsobiť rušivo, kontrastne, ani nebude vytvárať farebné akcenty.

03 Vhodný príklad integrácie a farebné zjednotenie RIS s fasádou historického objektu. **Bratislava, Klobučnícka ulica**

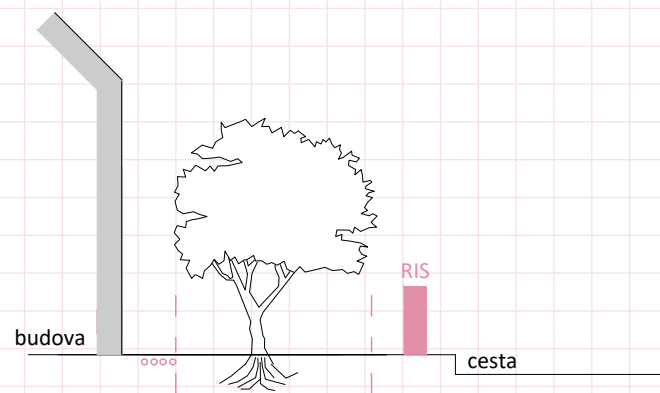
Plochy zelene

Vedenie inžinierskych sietí by sa malo umiestňovať pod chodníkom, prípadne cestou. Mnoho existujúcich inžinierskych sietí je umiestnených v zelených pásoch pozdĺž chodníkov.

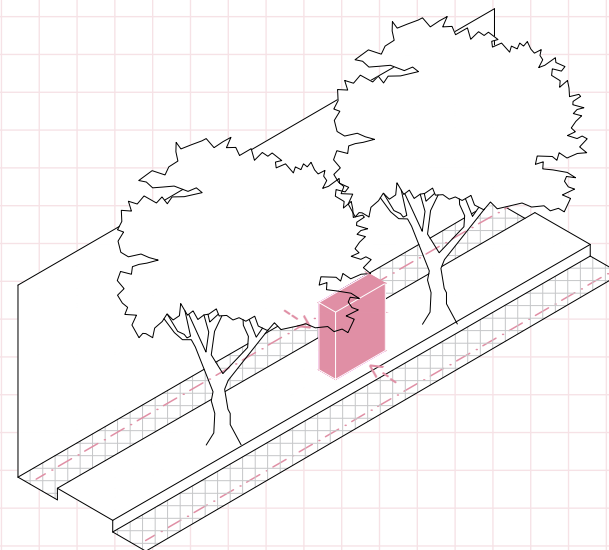

04 Príklad umiestnenia RIS v zelenom páse/aleji. Ideálne by však RIS mala byť umiestnená na osi stromoradia. *Viedeň*.

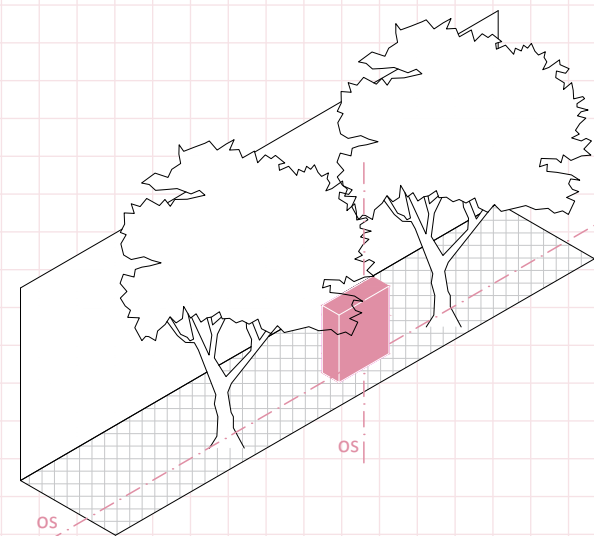
Pri umiestňovaní RIS v rámci alejí a stromoradií je potrebné ponechať dostatočný priestor na ich koreňový systém. Minimálne ochranné pásmo každého stromu je **4 × obvod kmeňa meraného vo výške 1,3 m od povrchu kmeňa**.

V prípade umiestnenia RIS v zeleni by sa mali inžinierske siete napájať na túto inštalačnú skriňu kolmo cez zelenú plochu prípadne zelený pás.

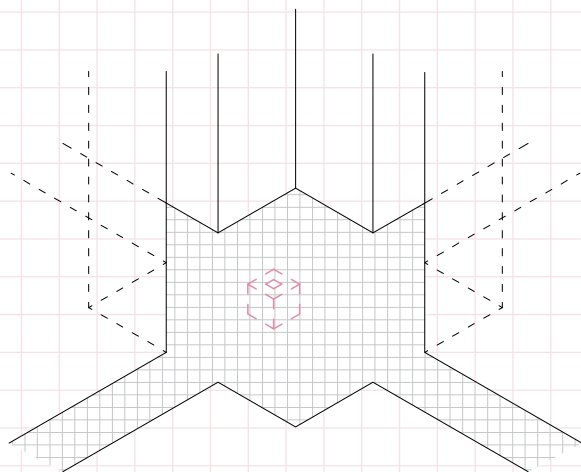
RIS je vhodné **komponovať do kríkov a stredne veľkých vegetačných porastov**. Pri ich umiestňovaní treba myslieť na údržbu (orez kríkov) a ich koreňovú sústavu. Ak sa inštalačné skrine umiestňujú v rámci aleje, je vhodné ich umiestňovať **osovo s danou alejou**.

Námestia a uzlové priestory

V prípade RIS umiestňovaných na námestiach a iných uzlových priestoroch je nevyhnutné minimalizovať ich vizuálny účinok v priestore. K tvorbe charakteristických uzlových priestorov mesta, pri ktorých je žiadúca unikátnosť a originalita, je vždy potrebné pristupovať individuálne (viď *Manifest verejných priestorov* časť, *Atraktívne mesto*).

V rámci týchto priestorov sa odporúča ich integrovanie do fasád budov, oplotení, umiestnenie v rámci zelene, prípadne ich umiestňovanie pod zem.

05 Vhodný príklad integrácie a materiálového zjednotenia RIS s povrchom námestia. *Drážďany*

Dizajn

Dizajn RIS by sa vždy mal prispôsobovať prostrediu, v ktorom sa nachádza.

Mal by byť nenápadný a nepútať vo verejnom priestore pozornosť. V rámci jedného priestoru je vždy dôležité voliť jednotný dizajn RIS. V prípade, že RIS je v kontakte s plochou zelene len čiastočne, treba zvoliť dizajn akoby bola v zeleni.

Forma

Pešie a dopravné koridory, dopravné kríženia

- kubická forma.

Budovy, oplotená a umiestňovanie pod zem

- celý objem RIS je skrytý v konštrukcii alebo pod povrchom zeme,
- viditeľný je len poklop resp. predná stena RIS,
- RIS umiestňované do zeme je dôležité zarovnať s okolitým povrchom.

Plochy zelene

- kubická forma,
- konštrukcia obrastená zeleňou.

06 Vhodný príklad dizajnového riešenia plechového pláštá integrovanej RIS v antracitovej farbe. *Praha*

Materiál

Vo všeobecnosti sa odporúča používať **trvácne a na údržbu nenáročné materiály**. S prostredím zelene najlepšie korešpondujú prírodné materiály ako drevo. Je dôležité využívať **materiály z lokálnych zdrojov**. Pri výbere drevených materiálov je vhodné zvoliť materiály s nízkymi alebo žiadnymi nárokmi na údržbu (napr. agát). Vhodnou integráciou s prírodným prostredím je obstavanie RIS oceľovou alebo lankovou konštrukciou, umožňujúcou rast popínavých rastlín. (Ak je RIS len čiastočne v kontakte s plochou zelene treba voliť dizajn a materiály akoby bola v zeleni.)

Pešie a dopravné koridory, dopravné kríženia

- plechový obklad, korten, resp. ťahokov

Budovy, oplotenia a umiestňovanie pod zem

- materiál je potrebné prispôbiť materiálu budovy, oplotenia príp. povrchu komunikácie tak, aby s prostredím spĺyal a nerušil,
- v prípade integrácie RIS do fasády budovy použiť identické materiálové riešenie, v prípade omietky použiť rovnaký farebný odtieň,
- v prípade umiestňovania RIS pod zem použiť na poklopoch rovnaký typ dlažby ako tvorí okolitý povrch.

Plochy zelene

- trvácne a na údržbu nenáročné prírodné materiály,
- obklad z tvrdého dreva z lokálnych zdrojov – napr. agát, jaseň,
- oceľové konštrukcie pre popínavé rastliny.

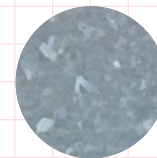

07 Vhodný príklad zjednotenia poklopu RIS s okolitou dlažbou. Dráždany

Farba

Hlavným východiskom pri návrhu a umiestňovaní RIS vo verejnom priestore je, aby boli nenápadné a aby nepútali pozornosť. Z tohto dôvodu je vhodné vyberať skôr **neutrálne farby nevýrazných odtieňov**. (Ak je RIS len čiastočne v kontakte s plochou zelene treba voliť dizajn a farbu akoby bola v zeleni.)

odtieň
pozinkovanej
ocele

antracitová
RAL 7016

Pešie a dopravné koridory, dopravné kríženia

- neutrálne farby,
- antracit, deutsche bahn, farba pozinkovanej ocele.

Budovy, oplotenia a umiestňovanie pod zem

- farba prispôbená farbe budovy, oplotenia príp. povrchu komunikácie tak, aby s prostredím spĺývala a nerušila ho.

Plochy zelene

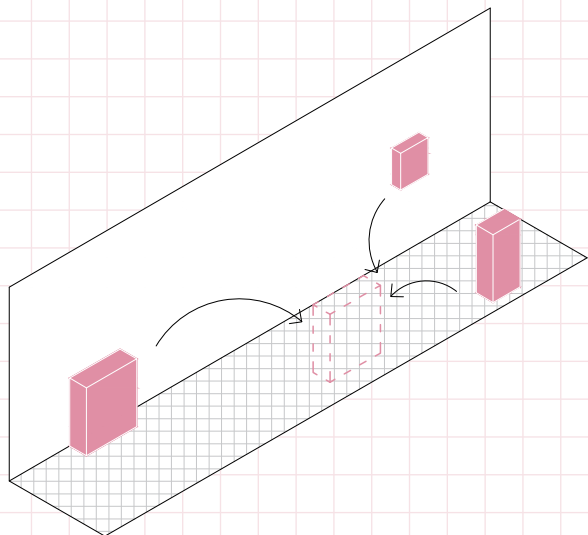
- prirodzená farba dreva (bez povrchovej úpravy),
- v prípade zeleňou obrastených konštrukcií – prirodzená farba zelene, konštrukcia by mala byť neutrálnych farieb, príp. farby spomínané vyššie v prípade peších a dopravných koridorov.

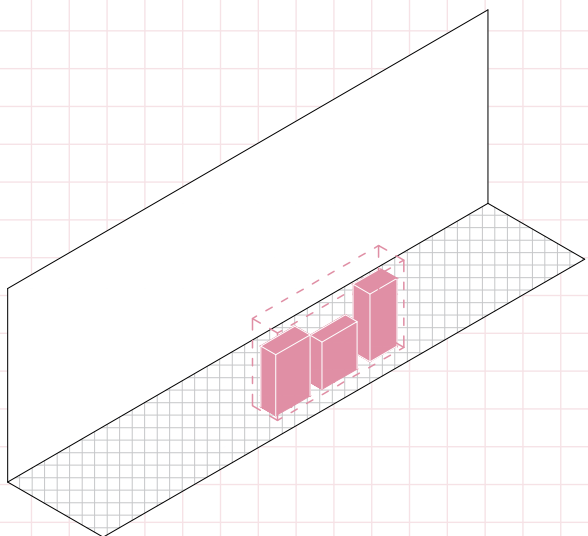
08 Vhodný príklad dizajnového riešenia dreveného plášťa integrovanej RIS. Zároveň by v uvedenom prípade bolo vhodnejšie umiestniť RIS dozadu na štrkový povrch. Bratislava, Park Jama

Združovanie a integrácia

V prípade novonavrhovaných verejných priestorov je pri umiestňovaní viacerých RIS v spoločnej blízkosti **nevyhnutné ich nadzemné/podzemné združovanie už vo fáze návrhu**. V prípade nadzemného združovania RIS je nevyhnutné ich materiálové, farebné, objemové a výškové zjednotenie.

V prípade existujúcich RIS (charakterovo, tvarovo a typovo rozdielnych), nachádzajúcich sa v tesnej blízkosti, je vhodné ich **opláštiť spoločnou obalovou konštrukciou** (kapotáže) * – napr. korten, ťahokov, drevo v prípade prírodného prostredia (pozri kapitolu Dizajn/Materiál). V rámci obalovej konštrukcie je dôležité zachovať **prístup k technickému otvoru RIS**.

* Na nasledujúcich dvoch dvojstranách je zobrazený návod/typizované riešenie k oplášteniu z dreva a z ťahaného kovu/perforovaného plechu používané v meste Bratislava.

RIS je taktiež možné združovať s inými prvkami verejného priestoru (napr. trakčné vedenie), pričom RIS musí byť farebne a materiálovo unifikovaná s prvkom, s ktorým je združená.

09 Vhodný príklad integrácie a farebného zjednotenia RIS so stĺpom trakčného vedenia. Bratislava

Oprava, údržba a správa

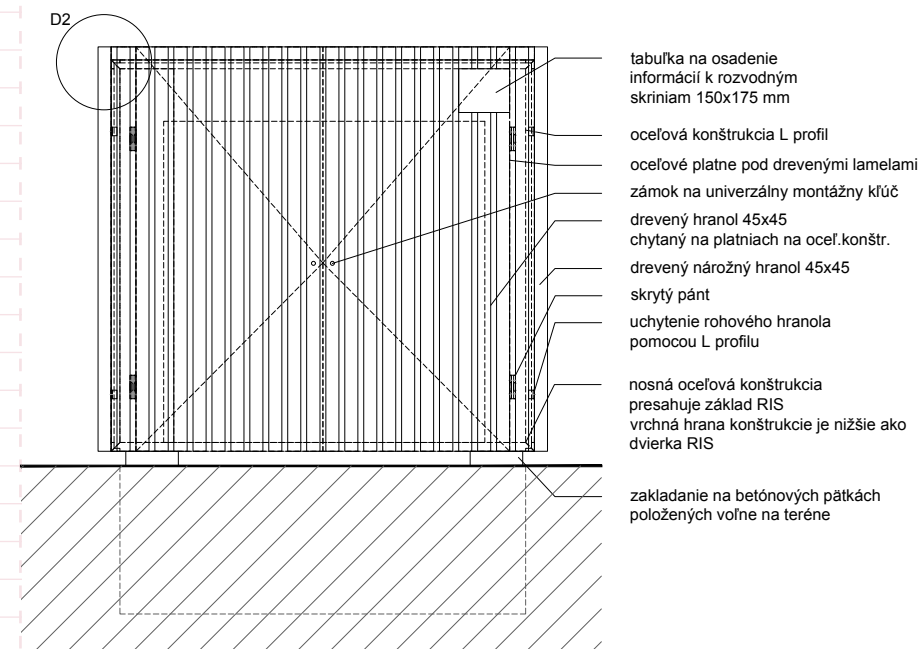
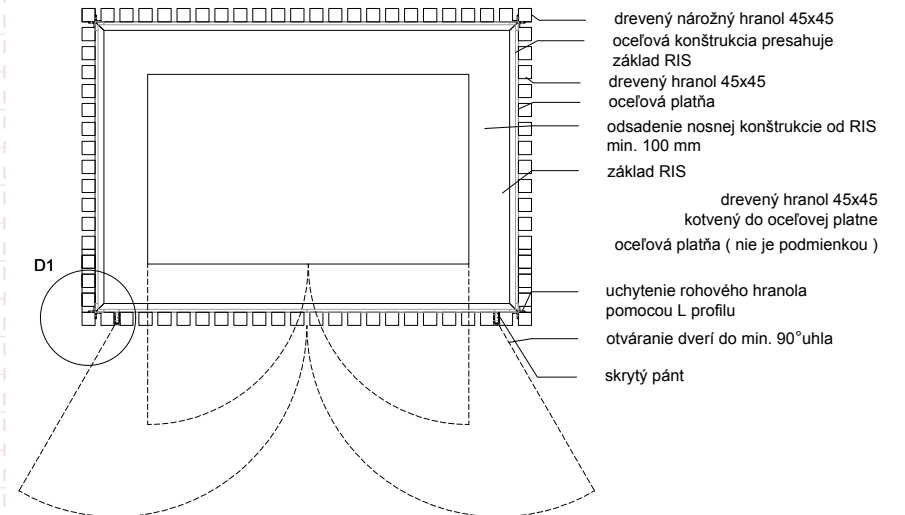
Vlastník je povinný zabezpečovať údržbu RIS v podobe pravidelných náterov, odstraňovaní grafitov a polepov, či údržbu zelene, na ktorej je RIS umiestnená. Skrine RIS musia byť umiestnené tak, aby sa zachoval priestor na vykonávanie údržby a servisu RIS. Každý poklop a RIS musia byť riadne označené viditeľným identifikačným štítkom, na ktorom bude vyznačený vlastník siete.

10 Vhodný príklad združovania existujúcich RIS pod spoločnú obalovú konštrukciu s ponechaným prístupom k technickému otvoru každej RIS. Záhradnícka ulica, Bratislava

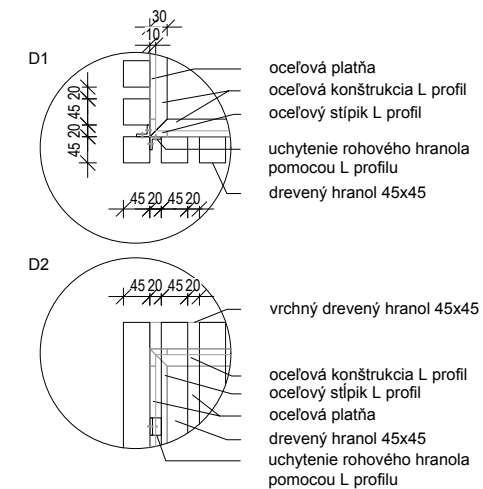
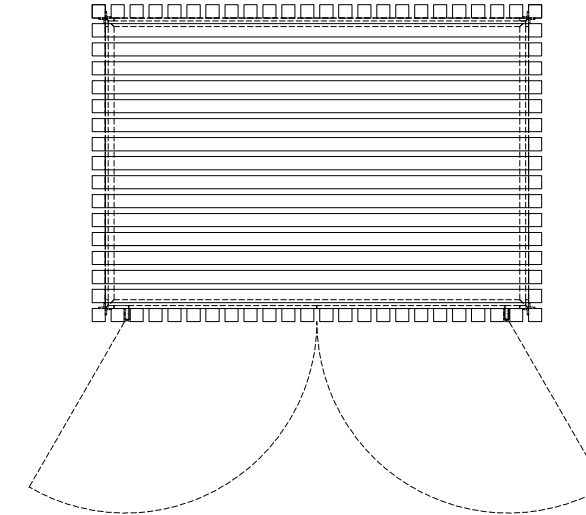
Oplášťovanie RIS

Opláštenie RIS z dreva

Popis typizovaného riešenia

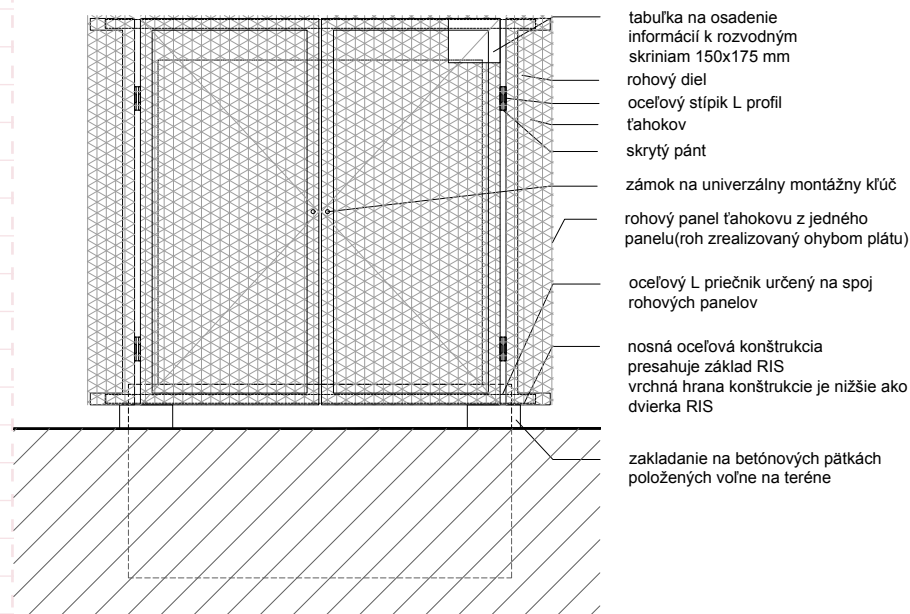
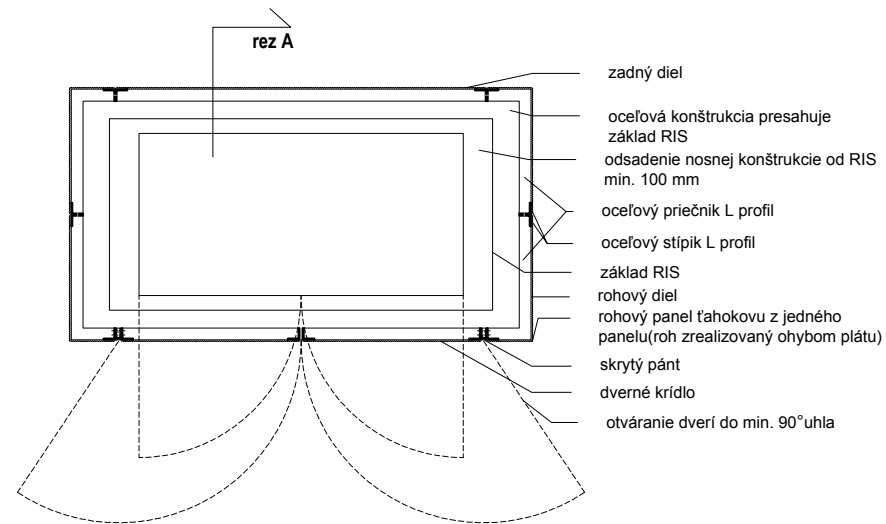
drevené hranoly - agát, prípadne sibírsky smrekovec, rozmer upraviť podľa vyrábaných rozmerov vybranej dreviny
povrchová úprava drevených hranolov - bez povrchovej úpravy
oceľové časti - vypaľovaný práškový lak, RAL 7016

POZNÁMKA:

- Pred realizáciou nutné objekt zamerať na mieste, dielenskú dokumentáciu spracovať podľa skutkového stavu
- Nosná konštrukcia oplášťenia nesmie brániť otváraniu dvierok RIS
- návrh oplášťenia prispôbiť konkrétnej situácii a druhu inštalácie skrine (napr. potrebu odvetrania)

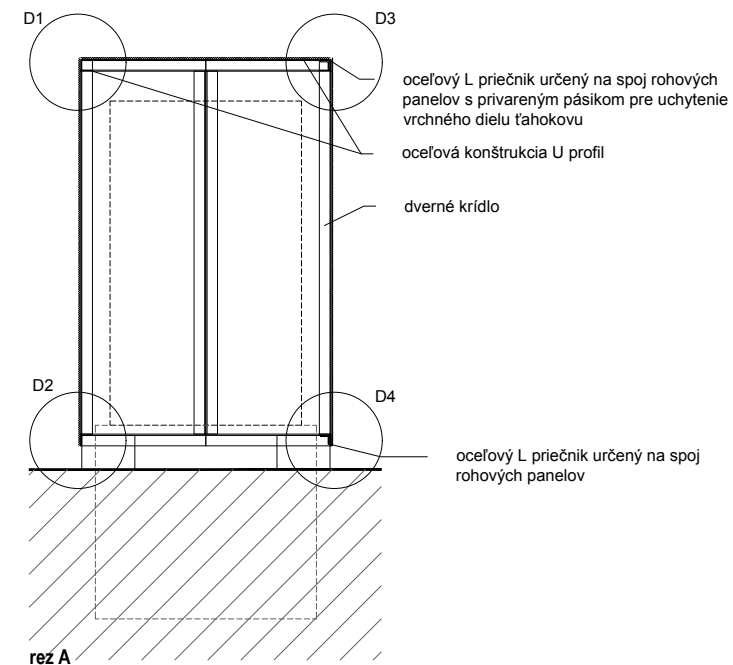
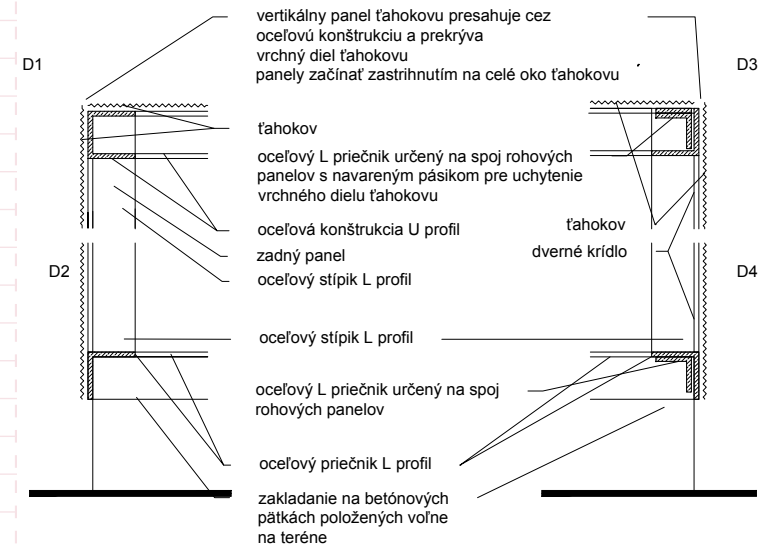
Opláštenie RIS z ťahaného kovu/ perforovaného plechu

Popis typizovaného riešenia

oceľové profily - vypaľovaný práškový lak, RAL 7016

ťahokov/perforovaný plech - pozinkovanie, komaxitovanie do RAL 7016

POZNÁMKA:

- Nosná konštrukcia oplášťenia nesmie brániť otváraniu dvierok RIS
- návrh oplášťenia prispôbiť konkrétnej situácii a druhu inštaláčnej skrine (napr. prístup K RIS z viacerých strán, potrebu odvetrania, profily nosnej konštrukcie, typ ťahokovu resp. perforovaného kovu, rozmery a delenie rámov)

11 Vhodný príklad individuálneho prístupu – RIS je súčasťou celkového návrhu priestoru, pričom nepôsobí rušivo, dominantne, priestor dotvára napriek tomu, že nie je farebne zladená s konštrukciou múru, ktorého je integrálnou súčasťou. Bratislava, Karloveská ulica

12 Vhodný príklad obštanania RIS prírodným materiálom, pričom sú zároveň prekryté základy pod RIS. Vhodné je aj použitie prírodného materiálu na trávniku. Konkrétne umiestnenie však pôsobí v priestore príliš dominantne. Bratislava, Dostojevského rad

13 Nevhodný príklad umiestnenia v priestore. Neesteticky pôsobí aj príliš široký základ, ktorý by mal pôdorysne kopírovať obrysy skrine – v takýchto prípadoch existujúcich RIS je riešením obloženie RIS drevom vrátane základu (vzhľadom na umiestnenie na námestí je možné aj obštanovanie RIS vrátane základu plechovou konštrukciou, resp. tahokov). Bratislava, Jánska ulica

14 Príklad nevhodného umiestnenia RIS uprostred chodníka, čím je obmedzený peší pohyb. Zároveň ide o vhodný príklad funkčného a dizajnového združovania prvku RIS s iným prvkom verejného priestoru, v tomto prípade lavičky. Bratislava, Račianska ulica

15 Nevhodný príklad vzájomného nesúladu prvkov verejného priestoru. Prvky sú tvarovo a najmä farebne nezladené. Bratislava, Námestie Biely križ

16 Príklad kovovej konštrukcie, ktorou je obštaná RIS. Konštrukcia je v tomto prípade vhodným riešením, keďže umožňuje popínanie rastlín a tým aj súlad s prostredím zelene. Na tomto príklade je nevhodná náletová zeleň. Takéto riešenie si žiada vhodný výber popínavých rastlín z hľadiska habitatu i z hľadiska estetického. Bratislava, Dostojevského rad

17 Nevhodný príklad z hľadiska výberu farebnosti. Farba RIS nekorešponduje s farbou fasády. Riešením by bol farebný náter RIS alebo taký náter fasády, s ktorými by bola RIS farebne zladená a pôsobila by ako „neviditeľná“. **Brusno**

18 Nevhodný príklad umiestnenia RIS na chodníku pred plotom. Ideálne by RIS mala byť integrovaná do oplotenia, pričom by nemala presahovať jeho výšku. Nevhodne pôsobí aj zanedbaná údržba a čistenie RIS. **Bratislava, Heydukova ulica**

19 Nevhodný príklad vzájomnej nesúrodosti a nesúladu RIS vo verejnom priestore. RIS nie sú zjednotené veľkosťou, tvarovo a ani farebne. Riešením v tomto prípade by bolo obostavenie všetkých RIS spoločnou obalovou konštrukciou, ktorá by prekryla aj základy RIS. **Bratislava, Jánska ulica**

20 Nevhodné umiestnenie RIS na rozhraní materiálov. V tomto prípade mala byť celá RIS pôdorysne situovaná v ploche dlažby. **Bratislava, Vajnorská ulica**

21 Nevhodný príklad – RIS pôsobí príliš dominantne v priestore a zároveň je nevhodne ukončená sedlovou strieškou. Preferovaný je kubický tvar s rovnou strechou. **Bratislava, Pri starej prachárni**

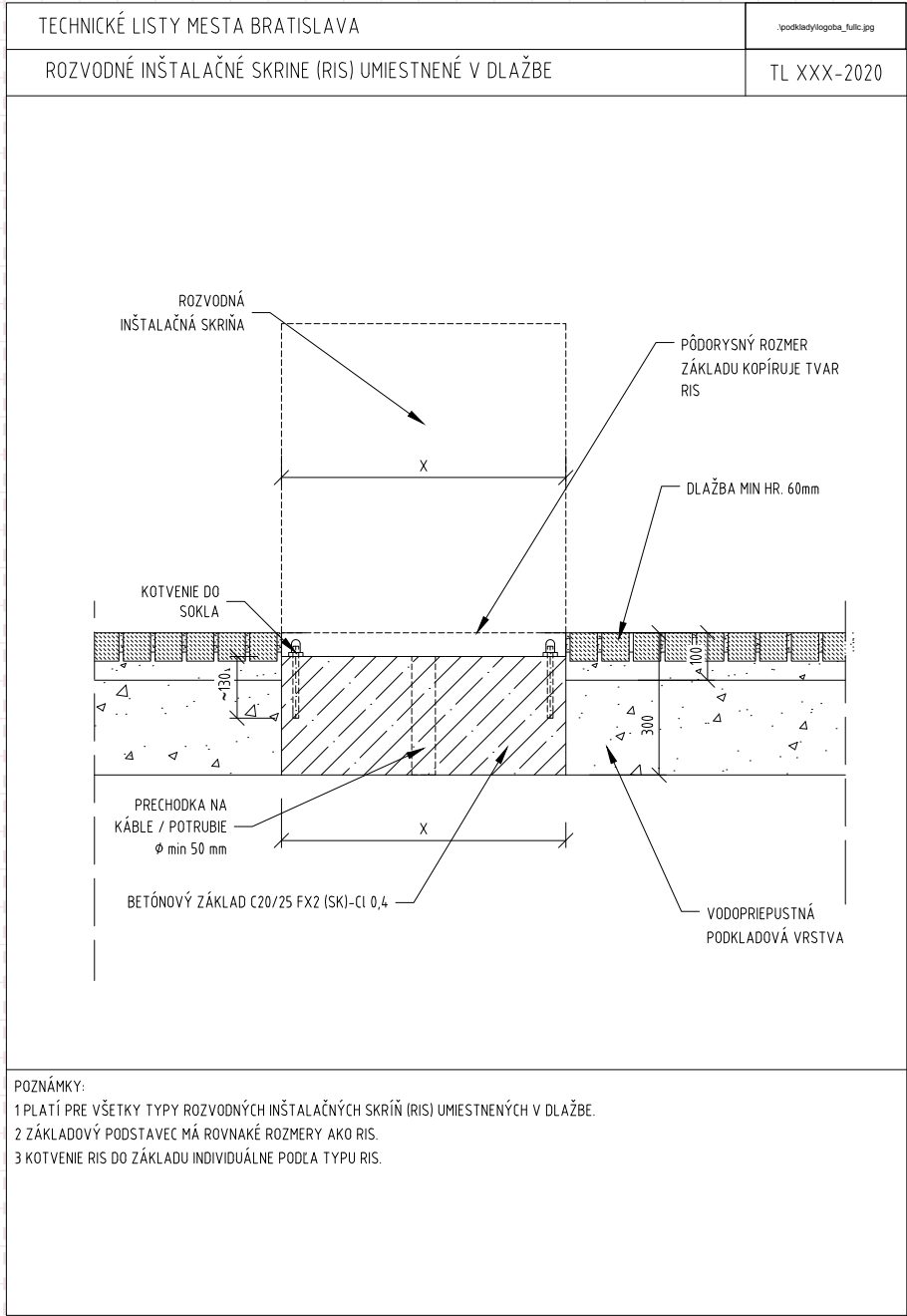

22 Nevhodný príklad umiestnenia RIS – v priestore pôsobia príliš dominantne, tiež sú nevhodne situované blízko vstupu do budovy. **Bratislava, Záhradnícka ulica**

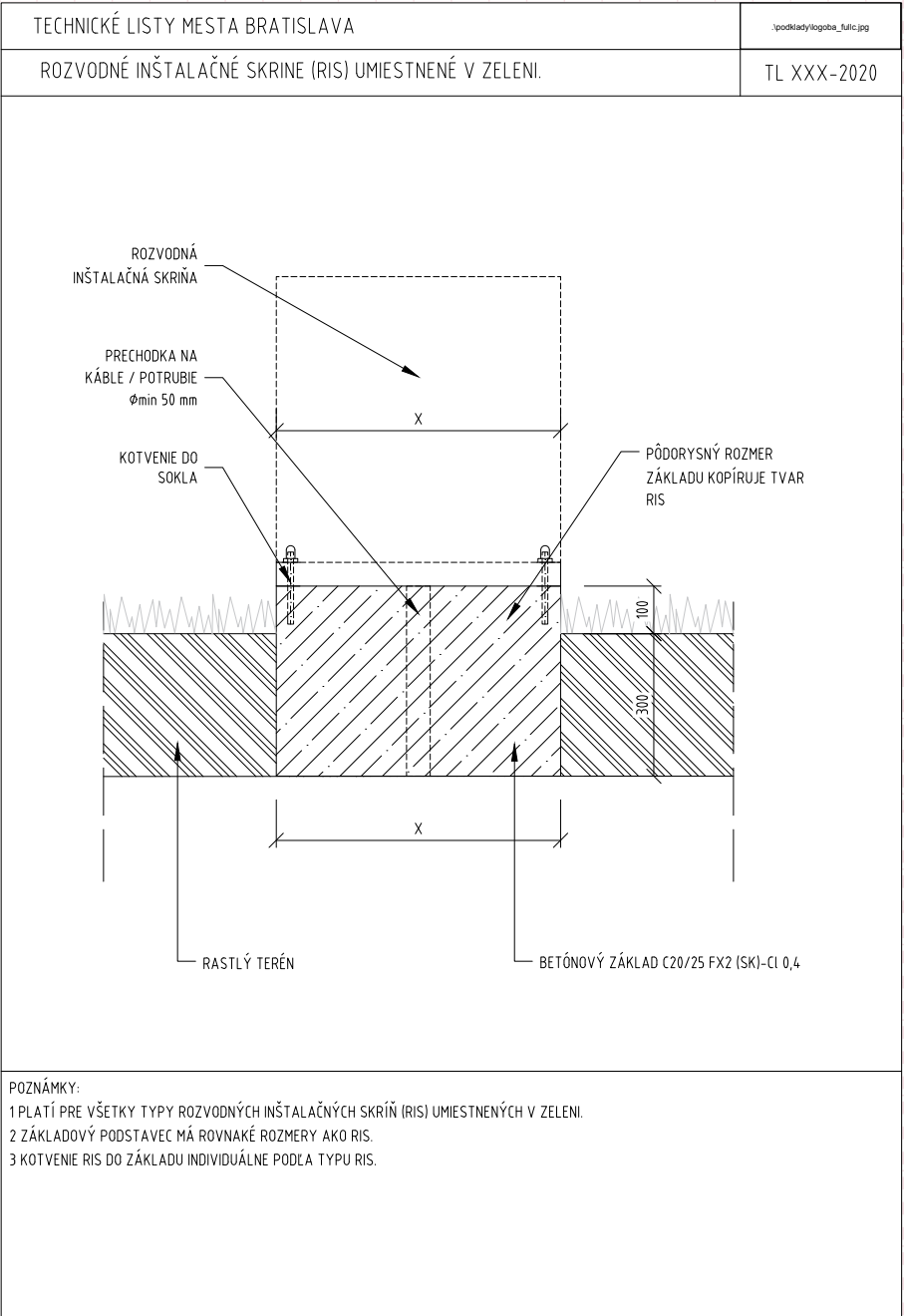

Kotvenie do podkladu

Rozvodné inštalačné skrine umiestnené v dlažbe

Rozvodné inštalačné skrine umiestnené v zeleni

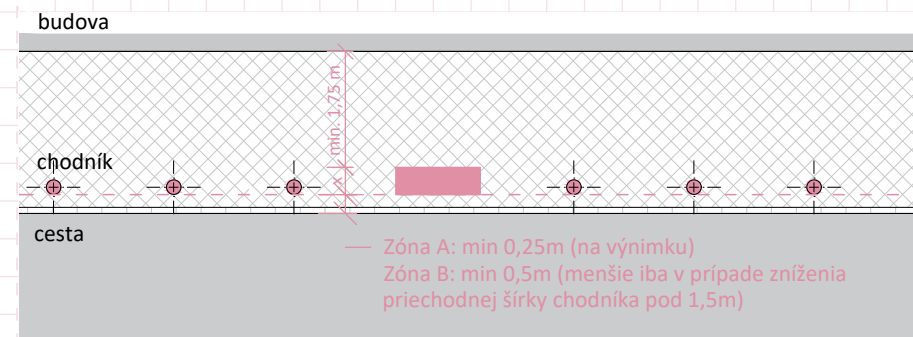
Modelové situácie

Modelové situácie boli identifikované ako priestorové situácie, ktoré sa v rámci mesta často opakujú, vďaka čomu je možné na nich aplikovať rovnaké princípy. Najčastejšie ide o priestorové usporiadanie na rozhraní rôznych typov komunikácie (chodník vs komunikácia, zeleň vs komunikácia, ap.) a špecifické situácie ako križovatky, prechody pre chodcov ap. Situácie, ktoré nie je možné zaradiť do niektorej z modelovej situácie je potrebné riešiť individuálne, pričom ako návod majú slúžiť všeobecné zásady s popísanými princípmi.

RIS umiestnená na chodníku

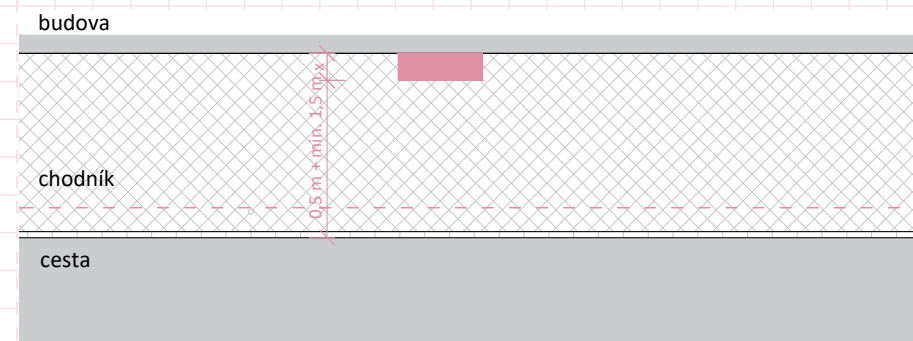
Umiestnenie pri vozovke

- RIS sa umiestňuje **na os s ostatnými prvkami (stĺpiky, lampy, dopravné značenie, mobiliár),**
- RIS **nesmie zasahovať do voľnej priechodnej šírky pre chodcov** (t. j. min. 1,5 m, v prípade umiestnenia oproti budove, alebo inej súvislej prekážke musí byť tento rozmer min. 1,75 m),
- RIS musí mať bezpečnostný odstup od vozovky min. 0,5 m (v prípade výnimky to môže byť 0,25 m),
- v prípade umiestňovania do súvislého radu stĺpikov môže RIS slúžiť ako súčasť prvkov na obmedzenie vjazdu / prejazdu vozidiel, pričom vzdialenosť stĺpika od okraja RIS je rovná vzájomnej vzdialenosti daných stĺpikov (pre bližšie informácie k umiestňovaniu stĺpikov viď *Princípy a štandardy stĺpikov*).

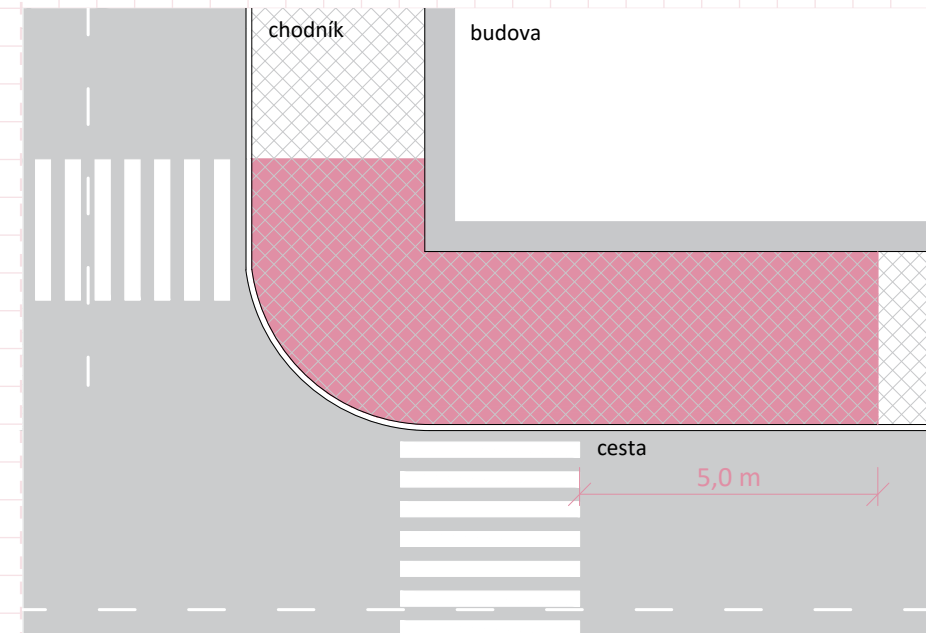
Umiestnenie pri budove

- RIS sa umiestňuje **v priamom kontakte s budovou** ku ktorej prináleží,
- RIS **nesmie zasahovať do voľnej priechodnej šírky pre chodcov.**

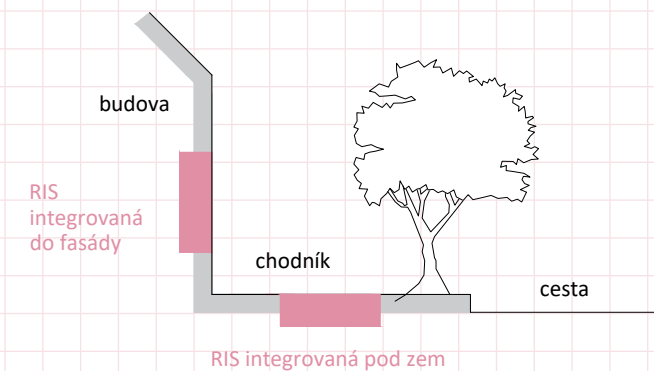

Umiestnenie v priestoroch kríženia

- RIS sa **neodporúča umiestňovať na chodníku v priestoroch kríženia a v bezpečnostnej zóne 5 m od hrany kríženia / priechodu** pre chodcov v smere jazdného pruhu (v schéme zóna vyznačená ružovou farbou),

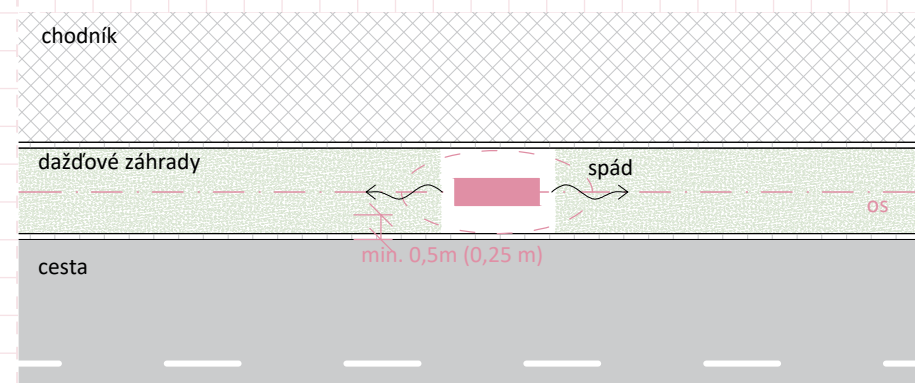
- v prípade umiestňovania RIS v zóne vyznačenej na obrázku vyššie ružovou farbou je nevyhnutné RIS integrovať do budovy, umiestniť pod povrch do šachty, prípadne v ojedinelých prípadoch umiestňovať pri dotknutej budove.

RIS umiestnená v zeleni

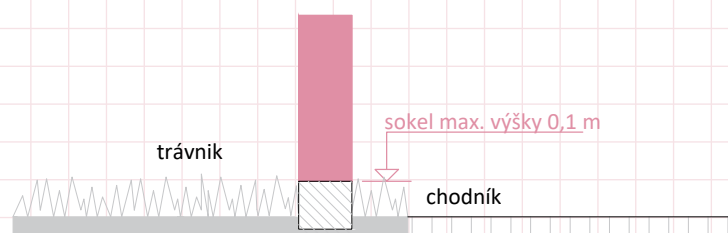
Umiestnenie v dažďových záhradách

- RIS umiestnené v dažďových záhradách musí byť umiestnená **osovo na tieto záhrady**,
- RIS by mala byť umiestnená na nepriepustnom povrchu vyspádovanom do týchto záhrad, prípadne čiastočne priepustnom povrchu, alebo v trávniku **na sokli o výške 0,10 m**,
- umiestnenie RIS musí dodržiavať **bezpečnostný odstup od vozovky min. 0,5 m (v prípade výnimky to môže byť 0,25 m)**.

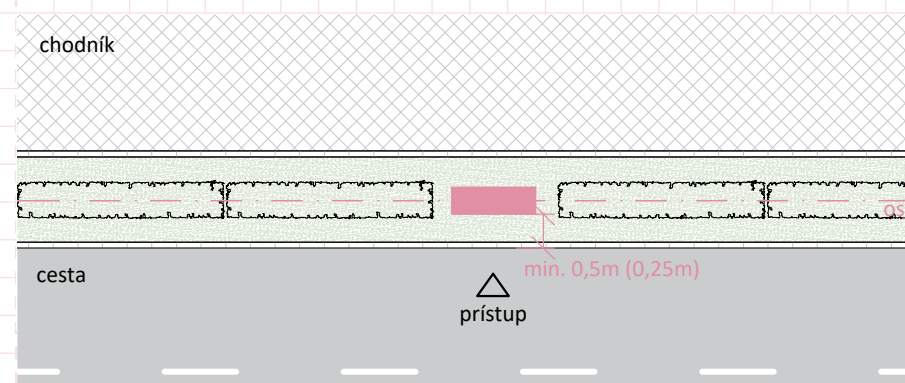
Umiestnenie v nízkej zeleni (trávniku)

- RIS môže byť umiestnená v nízkej zeleni na hrane s chodníkom, prípadne solitérne
- RIS umiestnená v **nízkej zeleni musí byť kotvená do betónového sokla o výške 0,10 m**, aby nedochádzalo k jej poškodeniu pri údržbe tejto zelene (napr. kosení) – tento sokel by mal byť ideálne prekrytý zeleňou resp. spoločne s celou RIS prekrytý spoločnou obalovou konštrukciou (kov, drevo).

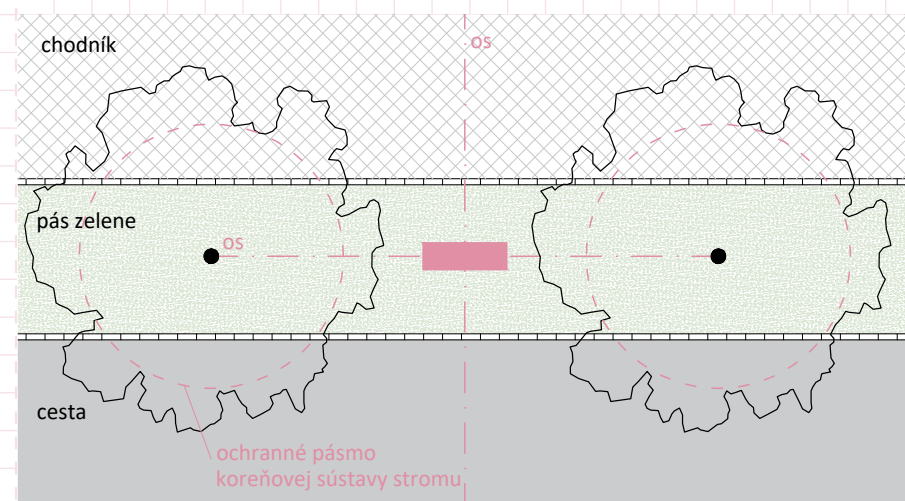
Umiestnenie v stredne vysokej zeleni (kríkoch)

- RIS umiestnená v stredne vysokej zeleni (kríkoch) musí byť umiestnená **osovo na tieto kríky**, v ideálnom prípade tak, aby nepresahovala líniu týchto kríkov,
- kríky môžu z dvoch, prípadne troch strán obkolesovať RIS až na dotyk,
- v rámci umiestňovania RIS do kríkov musí byť vždy **zabezpečený voľný prístup k technickému otvoru RIS**, najvhodnejšie zo strany komunikácie, pričom zo strany chodníka by mala byť RIS v ideálnom prípade prekrytá kríkmi,
- umiestnenie RIS musí dodržiavať **bezpečnostný odstup od vozovky min. 0,5 m (v prípade výnimky to môže byť 0,25 m)**.

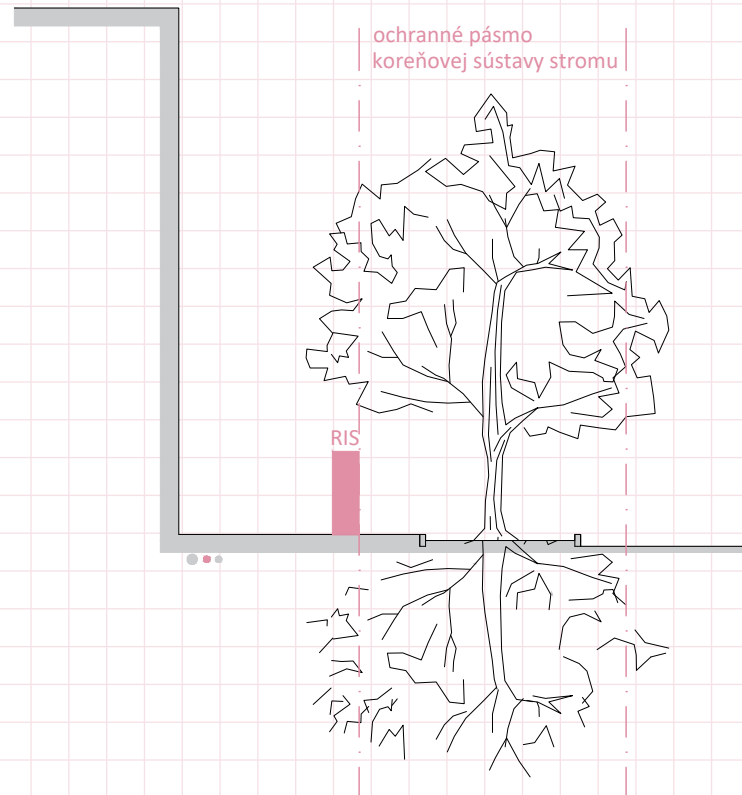

Umiestnenie v stromoradií (aleji)

- RIS umiestnená v stromoradií (aleji) musí byť umiestnená **osovo na stromy, a to ako pozdĺžne, tak priečne**,

- umiestnenie RIS, ako aj trasovanie inžinierskych sietí pozdĺžneho elektrického vedenia nesmie byť umiestnené v ochrannom pásme koreňovej sústavy stromov, ktorá sa rovná minimálnej vzdialenosti – **4 × obvod kmeňa meraného vo výške 1,3 m od povrchu kmeňa.**
- ak je vo výnimočných prípadoch nutné umiestniť RIS bližšie, je potrebné dodržať opatrenia uvedené v *Princípoch a štandardoch ochrany a údržby zelene v meste.*

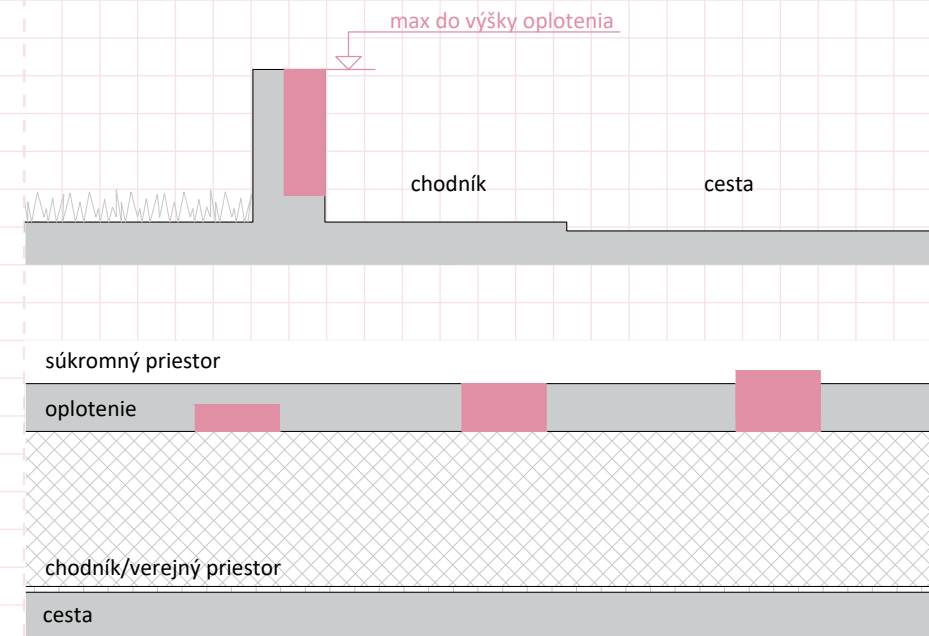

23 Vhodný príklad odstupu RIS od stromu. RIS nesmie byť umiestnená v ochrannom pásme koreňovej sústavy, ktorá sa rovná min. vzdialenosti 4 × obvod kmeňa meraného vo výške 1,3 m od povrchu kmeňa. *Námestie slobody, Bratislava*

Integrovanie RIS

Umiestnenie do oplatenia

- RIS **nesmie zasahovať do voľnej prechodnej šírky chodníka**,
- RIS integrovaná do oplatenia **nemôže presahovať prednú hranu oplatenia**, prípadne prednú hranu základu oplatenia smerom do verejného priestoru. RIS môže presahovať do pozemku, ku ktorému RIS prináleží,
- RIS zároveň **nesmie presahovať výšku oplatenia** v ktorom je integrovaná.

24 Vhodný príklad výškového zarovnania RIS s opločením, v ktorom je RIS integrovaná. *Nemecká*

Bibliografia

Zahraničné manuály

La U urbana: el libro blanco de las calles de Barcelona. FAD 2009.

Manuál tvorby veřejných prostranství hl. města Prahy. Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy. 2014.

Principy tvorby veřejných prostranství Brno. Kancelář architekta města Brna. 2019.

Technické normy a pod.

STN 73 6110 Projektovanie miestnych komunikácií

TP 048 Navrhovanie debarierizačných opatrení pre osoby s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie na pozemných komunikáciách

TP 085 Navrhovanie cyklistickej infraštruktúry

VZN č. 5/2018 o o starostlivosti o verejnú zeleň a ochrane drevín, ktoré sú súčasťou verejnej zelene na území hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy

Zásady ochrany pre vybrané sektory pamiatkovej rezervácie, KPÚ 2012

Zásady ochrany pamiatkového územia Pamiatková zóna Bratislava – centrálna mestská oblasť, KPÚ 2015

Spracovateľský kolektív

Autorský tím (MIB)

Oto Nováček, Petra Šingerová, Roman Žitňanský

Autorská spolupráca

Michal Marcinov, Ján Urban, Adam Lukačovič, Samuel Achberger

Barbora Lukáčová, Mária Pružincová

Odborní konzultanti

Peter Bali, Natália Foltinovičová, Valér Jurčák, Jana Korčáková, Michaela Korpová,

Martin Mesároš, Anna Pivková, Štefan Surňák

Grafická identita

Martin Bajaník

Grafická úprava

Barbora Gavláková, Vojtech Ruman

Zdroje fotografií

Roman Žitňanský – 01, 02, 08, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24;

Oto Nováček – 03, 04, 05, 07, 09;

Mária Pružincová – 06;

Ján Urban – 11.

Manuál verejných priestorov

Princípy a štandardy RIS

Metropolitný inštitút Bratislavy

Sekcia verejných priestorov

Primaciálne námestie 1

814 99 Bratislava

© Metropolitný inštitút Bratislavy, Bratislava 2021

Manuál verejných priestorov/Princípy a štandardy RIS

V Bratislave v roku 2021 vydal Metropolitný inštitút Bratislavy.

Akékoľvek modifikácie publikácie sú možné len

so súhlasom vydavateľa. Publikácia je k dispozícii voľne na

stiahnutie. Šírenie je možné len s uvedením zdroja.

Verzia 1.01

www.manual.mib.sk